

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară: 1. Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere

Domeniul major de intervenție: 1.3. Dezvoltarea resurselor umane din educație și formare profesională

Titlul proiectului: „e-Mentor: Dezvoltarea de competențe și abilități TIC și Mentorat educațional al persoanelor cu dizabilități, pentru profesori”

Cod Contract: POSDRU/157/1.3/S/140877

Beneficiar: Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

***Lista de resurse de documentare pentru realizarea informării lunare
în domeniul educației incluzive - la nivel european și internațional***

Elaborat,

Ana-Iolanda Brumaru, expert documentare și activități transnaționale,

Martie 2015

Verificat,

Cristian Alexandrescu, responsabil tehnic implementare activități

Martie 2015

Material realizat în cadrul proiectului POSDRU „e-Mentor: Dezvoltarea de competențe și abilități TIC și Mentorat educațional al persoanelor cu dizabilități, pentru profesori”

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară: 1. Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere

Domeniul major de intervenție: 1.3. Dezvoltarea resurselor umane din educație și formare profesională

Titlul proiectului: „e-Mentor: Dezvoltarea de competențe și abilități TIC și Mentorat educațional al persoanelor cu dizabilități, pentru profesori”

Cod Contract: POSDRU/157/1.3/S/140877

Beneficiar: Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

1. Educație Incluzivă : ghid metodologic pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general. Chișinău, 2013

Lucrarea „*Educație Incluzivă. Ghid metodologic pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general*” a fost elaborată în cadrul Proiectului „*Acces egal la educație*”, Programul „*Comunitate Incluzivă–Moldova*”, implementat de către Keystone Moldova în parteneriat cu Ministerul Educației, cu susținerea financiară a *Open Society Foundations/Early Childhood Program* în parteneriat cu *Open Society Foundations/Mental Health Initiatives*.

În introducerea lucrării se specifică faptul că “elevul cu cerințe educaționale speciale trebuie susținut și încurajat de învățător/profesor ca să-și dezvăluie personalitatea, să-și valorifice și să-și dezvolte potențialul, conform conceptului de educație incluzivă. De asemenea lucrarea adresează comunității întrebări precum : *Cât de pregătit însă este pedagogul ca să ofere sprijinul necesar copilului cu cerințe educaționale speciale?* Și afirmă faptul că este absolut necesară o schimbare a atitudinii tuturor angajaților școlii, a altor membri ai comunității față de actul educațional, determinat de procesul incluziunii elevilor cu cerințe educaționale speciale. *Or, incluziunea nu înseamnă doar a integra copiii cu cerințe educaționale speciale în mediul școlar, ci și a conștientiza fenomenul diversității umane și a organiza procesul educațional în școală pornind de la această concepție.*

Lucrarea „*Educație incluzivă. Ghid metodologic pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general*” este elaborată în baza *Metodologiei pentru incluziunea educațională a copiilor cu CES*, elaborată de Keystone Moldova și aprobată de Ministerul Educației (Ordinul nr. 738 din 15 august 2011 „Cu privire la pilotarea educației incluzive în instituțiile de învățământ”).

Lucrarea este un îndemn la cunoaștere, la schimbare de atitudine, la acțiune. Este o invitație la un alt mod de a reflecta asupra misiunii pe care o are astăzi școala de a fi templu al educației pentru toți copiii din comunitate, inclusiv pentru cei cu cerințe educaționale speciale.

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară: 1. Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere

Domeniul major de intervenție: 1.3. Dezvoltarea resurselor umane din educație și formare profesională

Titlul proiectului: „e-Mentor: Dezvoltarea de competențe și abilități TIC și Mentorat educațional al persoanelor cu dizabilități, pentru profesori”

Cod Contract: POSDRU/157/1.3/S/140877

Beneficiar: Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Ghidul se adresează comunității educaționale și are menirea de a sprijini eforturile școlilor din Republica Moldova în aspirațiile lor de a deveni instituții educative pentru toți copiii, prin urmare și instituții incluzive.

Ghidul este alcătuit din patru capitole, structurate pe unsprezece subcapitole. Primul capitol propune o introducere în cadrul conceptual și normativ al educației incluzive și cu dimensiunile incluziunii. Cel de-al doilea capitol prezintă modul de constituire și de activitate a Comisiei Multidisciplinare Intrașcolare – resursă importantă în dezvoltarea educației incluzive în instituția de învățământ. Capitolul al treilea subliniază rolul și importanța mai multor factori în crearea mediului incluziv: cadrul didactic, cadrul didactic de sprijin, Centrul de Resurse pentru Educație Incluzivă, familia și comunitatea. În cel de-al patrulea capitol este reflectat modul de autoevaluare a școlii din perspectiva incluziunii educaționale și sunt prezentate modalități de valorificare a educației incluzive în proiectul de dezvoltare a școlii.

Sursa: <http://www.keystonemoldova.md>

[Textul integral al publicației](#)

2. *Punte către înțelegere. Educație. Toleranță. Acceptare. : suport didactic pentru profesori, Chișinău, 2012*

Acest suport didactic a fost elaborat în cadrul proiectului “Combaterea discriminării persoanelor cu dizabilități intelectuale prin eforturi comune ale Grupului de Acțiune Comună în Strategii Media”, implementat de Keystone Human Services International Moldova Association cu susținerea financiară a Programului Egalitate și Participare Civică al Fundației Soros-Moldova și al

Health Media Initiative / Open Society Foundations.

Suportul didactic constituie un instrument pentru cadrele didactice din învățământul primar.

Unitățile de conținut propuse pot fi utilizate în cadrul orelor de Educație Moral-Spirituală, Educație civică, orelor de dirigenție, precum și a valorificării interdisciplinare a conținuturilor de la treapta primară de

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară: 1. Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere

Domeniul major de intervenție: 1.3. Dezvoltarea resurselor umane din educație și formare profesională

Titlul proiectului: „e-Mentor: Dezvoltarea de competențe și abilități TIC și Mentorat educațional al persoanelor cu dizabilități, pentru profesori”

Cod Contract: POSDRU/157/1.3/S/140877

Beneficiar: Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Învățămînt din perspectiva educației incluzive

Aplicarea suportului în activitatea educațională va facilita formarea unui comportament social integrator al elevilor la treapta primară de învățămînt.

Lucrarea cuprinde 3 capitole : primul capitol – **Formarea unui comportament social integrator al elevilor la treapta primară de învățămînt** aduce în prim plan rolul deosebit pe care îl au competențele în formarea unui comportament social integrator al elevilor. Potrivit Curriculumului aceste competențe sunt : 1. de autocunoaștere și autorealizare ; 2. interpersonale, civice, morale ; 3. culturale, interculturale.

Al doilea capitol tratează practic **incluziunea în procesul didactic**, aducând argumente în favoarea strategiilor didactice incluzive și cuprinzând strategiile de optimizare a procesului de învățare (adaptate după UNESCO). Capitolul se încheie cu subcapitolul intitulat “**Strategii de evaluare**”, menționându-se faptul că “metodele de evaluare vor reflecta evoluția abilităților de comunicare; a gradului de integrare: *acceptare și respect*; gradului de sociabilitate: *relaționare și interacționare socială* – activitățile pe grupe; gradului de participare – *cooperare*; gradului de implicare – inițiativă și creativitate în oferta de soluții; capacității de autoevaluare obiectivă și co-evaluare.”.

Ultimul capitol “Proiectarea didactică. recomandări metodice” conține etapele în elaborarea unui proiect didactic, precum și diferite proiecte de lecții avînd ca teme : Ce este dizabilitatea?, dizabilitatea de auz, dizabilitatea de vedere, dizabilitatea tehnică, intelectuală, problemele cu care se confruntă copiii cu dizabilități.

“La proiectarea unei lecții pe baza teoriei inteligențelor multiple trebuie pornit de la următoarele întrebări:

- Cum pot folosi cuvîntul scris sau vorbit? (inteligența lingvistică);
- Cum pot introduce numere, calcule, logică, clasificări, deprinderi de gîndire? (inteligența logico-matematică);
- Cum pot folosi culoarea și materialele vizuale? (inteligența spațială);
- Cum pot aduce în lecție sunetul, muzica, ritmul? (inteligența muzicală);
- Cum pot mișca trupul și mâinile elevilor? (inteligența kinestezică);

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară: 1. Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere

Domeniul major de intervenție: 1.3. Dezvoltarea resurselor umane din educație și formare profesională

Titlul proiectului: „e-Mentor: Dezvoltarea de competențe și abilități TIC și Mentorat educațional al persoanelor cu dizabilități, pentru profesori”

Cod Contract: POSDRU/157/1.3/S/140877

Beneficiar: Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

- Cum pot aduce natura la lecții? (inteligența naturistă);
- Cum pot motiva elevii să coopereze în învățare? (inteligența interpersonală);
- Cum pot evoca sentimente și amintiri personale? (inteligența intrapersonală).

Sursa : <http://soros.md>

[Textul integral al publicației](#)

Early childhood
education and care in
Canada 2012

published Aug 2013

3. Programele de îngrijire și educație timpurie în Canada – raport 2012

Acest raport ne oferă o imagine a programelor de îngrijire și educație timpurie din Canada din anul 2012. Acesta este primul dintr-o serie de rapoarte, comentarii și compendii referitoare la politica de îngrijire a copilului, realizate în cadrul proiectului *Moving Child Care Forward*, proiect finanțat de Consiliul de cercetare a științelor sociale și umaniste prin programul Connections, o inițiativă comună a CRRU, a Centrului pentru Muncă, Familie și Bunăstare de la Universitatea din Guelph, și Departamentul de Sociologie de la Universitatea din Manitoba.

Documentul prezintă punctele relevante din cadrul analizelor de date disponibile cu privire la reglementările îngrijirii copilului, cu scopul de a furniza informații pentru cercetători, factori de decizie susținători ai drepturilor copiilor, prestatori de servicii. Aceste informații sunt extrem de importante, deoarece pot facilita informarea politică și acțiunile pentru a aborda provocările actuale cu care se confruntă programele de îngrijire și educație timpurie din Canada – o politică insuficientă, lipsa de spații, taxe ridicate, salariile mici ale educatorilor și alte probleme care au un impact asupra calității și accesului la servicii.

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară: 1. Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere

Domeniul major de intervenție: 1.3. Dezvoltarea resurselor umane din educație și formare profesională

Titlul proiectului: „e-Mentor: Dezvoltarea de competențe și abilități TIC și Mentorat educațional al persoanelor cu dizabilități, pentru profesori”

Cod Contract: POSDRU/157/1.3/S/140877

Beneficiar: Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Acest raport utilizează date coerente, colectate în mod regulat de către CRRU, însă integrează și alte date pertinente. Acesta schițează principalele tendințe, modele și schimbări politice în organizarea și conducerea programelor de îngrijire și educație timpurile a guvernului Canadian : contextul demografic, spații de îngrijire a copilului, finanțarea publică, taxele suportate de părinți, integrarea îngrijirii și educației timpurii, drept de proprietate sau patronaj, îngrijirea copiilor indigeni, resurse umane și sindicalizare.

Sursa : <http://www.childcarecanada.org/publications/ecec-canada/14/06/state-early-childhood-education-and-care-canada-2012>

Textul integral al publicației

Policy Brief on Entrepreneurship for People with Disabilities

Entrepreneurship Alliance in Europe

4. Antreprenoriat pentru persoanele cu dizabilități Activități în Europa : politică pe scurt

Se estimează că 16% din populația la vârsta adultă (cu capacitate de muncă) în Uniunea Europeană are o formă de invaliditate permanentă sau temporară, iar numărul de persoane cu o anumită formă de dizabilitate cel mai probabil va crește odată cu îmbătrânirea populației.

Dizabilitățile pot varia în funcție de tip, gravitate, stabilitate, durata și ora de debut. Aceste caracteristici influențează capacitățile individuale și dorința de a deveni antreprenori și de a susține un astfel de statut.

Auto-ocuparea forței de muncă este adecvată în cazul populației cu dizabilități pentru că aceștia pot oferi mai multă flexibilitate decât salariații în ceea ce privește volumul de muncă, programul de lucru și locația de muncă.

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară: 1. Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere

Domeniul major de intervenție: 1.3. Dezvoltarea resurselor umane din educație și formare profesională

Titlul proiectului: „e-Mentor: Dezvoltarea de competențe și abilități TIC și Mentorat educațional al persoanelor cu dizabilități, pentru profesori”

Cod Contract: POSDRU/157/1.3/S/140877

Beneficiar: Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Sunt necesare anumite eforturi pentru a crește gradul de conștientizare cu privire la oportunitatea și fezabilitatea antreprenoriatului de către persoanele cu dizabilități, atât în rândul populațiilor cu handicap, cât și a celor fără handicap.

Există unele dovezi ca formarea spiritului antreprenorial și programele de start-up pot fi eficiente pentru persoanele cu handicap.

Există un potențial puternic de a adapta instruirea existentă și programele de start-up la nevoile persoanelor cu handicap. Consilierii de afaceri ar trebui să fie pregătiți pentru a recomanda auto-ocuparea forței de muncă ca o opțiune de carieră pentru persoanele cu handicap, sprijinul mai îndelungat fiind disponibil numai dacă este necesar ; de asemenea ar trebui să fie folosite formate adecvate (precum Braille), iar limbajul ar trebui adaptat la realitățile clienților. Poate fi utilă încheierea de parteneriate între organizațiile de sprijin ale afacerilor și cele care sprijină persoanele cu dizabilități.

Utilizarea tehnologiilor asistive și îmbunătățirile în tehnologia informației și a accesibilității Internetului pentru utilizatorii cu handicap ar trebui încurajate. Utilizarea tehnologiilor de asistență pentru antreprenori (interfețe creier-calculator, cititoare de calculator pentru nevăzători, etc.) pot fi facilitate prin subvenții, împrumuturi și instruire în utilizarea lor. Integrarea de interfețe tehnologice pentru persoanele cu dizabilități în contabilitatea primară, fiscalitate și alte programe software de management de afaceri poate fi încurajată. Prin urmare, sunt necesare interfețe mai bune pentru persoanele cu handicap pentru site-uri de Internet, începând cu îmbunătățirea accesibilității serviciilor publice on-line, precum înregistrarea unei afaceri și depunerea declarației fiscale, precum și promovarea unor standarde pentru dezvoltarea de site-uri private care sunt accesibile persoanelor cu handicap.

Sursa : ec.europa.eu

[Textul integral al publicației](#)

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară: 1. Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere

Domeniul major de intervenție: 1.3. Dezvoltarea resurselor umane din educație și formare profesională

Titlul proiectului: „e-Mentor: Dezvoltarea de competențe și abilități TIC și Mentorat educațional al persoanelor cu dizabilități, pentru profesori”

Cod Contract: POSDRU/157/1.3/S/140877

Beneficiar: Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

5. Modele de întreprinderi sociale pentru persoane cu dizabilități

Această publicație a fost realizată în cadrul proiectului „Modelul Economiei Sociale în România” implementat de Asociația Alternative Sociale din Iași în parteneriat cu Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Academia de Studii Economice București și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) România. Proiectul este cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, ca parte a axei prioritare 6 „Promovarea incluziunii sociale”, domeniul major de intervenție 6.1. „Dezvoltarea economiei sociale”.

Se vorbește tot mai mult în ultima perioadă despre economie socială (ES) și antreprenori sociali. În acest context, cartea își propune să exemplifice cum funcționează ES și care este activitatea celor care lucrează în domeniu. Principalul obiectiv al lucrării de față este de a prezenta o serie de inițiative reușite pentru a oferi un instrument util tuturor antreprenorilor, în special celor care lucrează cu persoane cu dizabilități. Inițierea și dezvoltarea unei afaceri de succes este o provocare în sine și, cu atât mai mult, atunci când este vorba de înființarea unei întreprinderi sociale într-o comunitate săracă.

Lucrarea face parte dintr-o serie de patru publicații care includ modele de întreprinderi sociale elaborate pentru fiecare dintre următoarele grupuri vulnerabile: persoane de etnie roma, beneficiari de venit minim garantat (VMG), tineri peste 18 ani care părăsesc sistemul instituționalizat de protecție a copilului și persoane cu dizabilități.

Publicația de față oferă tuturor celor interesați informații utile despre ES, modul în care aceasta funcționează în practică și instituții din România care pot furniza informații sau sprijin. Sunt promovate Publicația se adresează în special persoanelor cu dizabilități. Totodată, informațiile sunt utile tuturor persoanelor implicate în domeniul ES sau interesate de acesta: oameni în căutarea unui (nou) loc de muncă, antreprenori, oameni de afaceri, consultanți independenți, specialiști în domeniul incluziunii sociale, mediul academic și universitar, cetățeni, persoane care trăiesc sau lucrează în comunități confruntate cu riscul sărăciei și care vor să producă o schimbare.

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară: 1. Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere

Domeniul major de intervenție: 1.3. Dezvoltarea resurselor umane din educație și formare profesională

Titlul proiectului: „e-Mentor: Dezvoltarea de competențe și abilități TIC și Mentorat educațional al persoanelor cu dizabilități, pentru profesori”

Cod Contract: POSDRU/157/1.3/S/140877

Beneficiar: Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Prin această publicație, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în România își continuă misiunea de a contribui la soluționarea vechii și dificilei problematice a incluziunii sociale grupurilor vulnerabile.

Pe baza informațiilor obținute până acum, formulați obiectivele întreprinderii sociale, rezultatele pe care le anticipați.

Obiectivele economice se referă la rezultatele care țin de afacerea dumneavoastră (de exemplu, tipurile produselor sau serviciilor, valoarea vânzărilor, tipul pieței etc.).

Obiectivele sociale reprezintă rezultatele pe care vreți să le obțineți la nivel social (de exemplu: numărul persoanelor care trăiesc în situație dificilă în comunitate care vor fi ajutați, angajați sau care vor beneficia de serviciile întreprinderii sociale; obiectivele de dezvoltare a comunității etc.).

Obiectivele trebuie să fie specifice, măsurabile, să poată fi atinse, relevante și încadrate în timp.

Dacă unul dintre scopurile sociale este angajarea persoanelor din grupuri defavorizate (beneficiari de VMG, persoane de etnie roma, tineri peste 18 ani care părăsesc sistemul de protecție a copilului, persoane cu dizabilități), rezultatele urmărite depind de tipul de integrare vizat. Cu alte cuvinte este bine să aveți în vedere că există mai multe posibilități de inserție pe piața muncii a persoanelor defavorizate.

Angajarea temporară a acestora implică asigurarea condițiilor de formare inițială sau continuă la locul de muncă. Astfel, persoanele dezavantajate pot dezvolta abilități și competențe profesionale, sociale și personale care să le permită ca după o perioadă de timp (de exemplu de 2-3 ani) să facă față cerințelor oricărui loc de muncă.

Sursa : <http://profitpentruoameni.ro>

[Textul integral al publicației](#)